

29.3.2021

Asia:

Ympäristöministeriön eriävä mielipide turvetyöryhmään

Työ- ja elinkeinoministeriö asetti työryhmän, jonka tehtävänä oli selvittää, miten turpeen käyttö suuntautuu hallitulla tavalla polton sijasta korkeamman jalostusasteen innovatiivisiin tuotteisiin, kun turpeen energiakäyttö vähintään puolittuu vuoteen 2030 mennessä. Työryhmä pyrki selvittämään myös, miten muutos turpeen käytössä tapahtuu alueellisesti ja sosiaalisesti oikeudenmukaisella tavalla.

Turpeen energiakäyttö Suomessa on ollut noin 15 TWh:n tasolla viime vuosina vaihdellen huomattavasti vuosittain. Suomessa turpeen tuotannosta on kuulunut Vapo-konsernille noin 65 %, energiayhtiöiden omistamille yhtiöille 10 – 15 % ja pienille ja keskisuurille itsenäisille turvetuottajille noin 10 % . Työryhmän ohjaaman ja AFRYn toteuttaman selvityksen mukaan nykyisillä päästöoikeuden hinnoilla energiaturpeen käyttö tulisi vähenemään merkittävästi jo lähivuosina.

Ympäristöministeriö pitää hyvin tärkeänä, että ilmastonmuutoksen hillintä ja sopeutuminen tapahtuu alueellisesti ja sosiaalisesti mahdollisimman oikeudenmukaisella tavalla. Ympäristöministeriö korostaa, että oikeudenmukaisen siirtymän tukemiseksi tulee alueiden kanssa yhteistyössä valmistella painopisteet ja toimenpiteet, joilla varmistetaan turvealan työntekijöille korvaavia töitä ja koulutusta. Esimerkiksi polttoon perustumattomat energiamuodot ja niiden tuomat uudet työllisyysmahdollisuudet, soiden ennallistaminen sekä kestävä jälkikäyttö ja kiertotalous ovat osa oikeudenmukaista siirtymää. Edellä mainittujen kaltaiset toimet voivat luoda alueellisesti kestäviä työpaikkoja, joissa voidaan hyödyntää alueiden vahvuuksia ja turvealan työntekijöiden osaamista sekä laitteistoa. EU:n oikeudenmukaisen siirtymän (JTF) rahoitus tulee tukemaan taloudellisesti tätä siirtymää.

Laajapohjainen työryhmä toimi hyvässä yhteistyössä, ja lukujen 1-7 osalta raportti on pääosin yksimielinen. Ympäristöministeriö pitää kuitenkin tarpeellisena esittää raporttiin kantansa koskien raportin lukua 8 *työryhmän esitykset oikeudenmukaisen siirtymän varmistamiseksi*.

Ympäristöministeriä pitää erittäin tärkeänä ehdotuksia, joilla tavoitellaan alan yrittäjien ja työntekijöiden uudelleen koulutautumista ja työllistymistä kestävämmille aloille. Ympäristöministeriö haluaa kuitenkin kiinnittää huomiota siihen, että turvetyöryhmän ehdotukset ovat hyvin laaja-alaisia ja ne koskettavat montaa eri hallinnonalaa, joista kaikki eivät ole olleet edustettuna työryhmässä (mm. valtiovarainministeriön hallinnonala). Kaikkien esitysten osalta turvetyöryhmässä ei ollut tarvittavaa tietotaitoa arvioida esitysten toteutuskelpoisuutta, lainmukaisuutta ja oikeasuhtaisuutta.

Ympäristöministeriö katsoo myös eräiden ehdotusten osalta, että kuulemisten lisäksi olisi ollut vielä erittäin tarpeellista pystyä vahvistamaan tietopohjaa, joiden perusteella esityksiä tehdään.

Suurimpana puutteena ympäristöministeriö pitää sitä, ettei esityksiä käsiteltäessä esitysten kustannusvaikutuksia ollut tiedossa, aiheuttaen huomattavan vaikeuden arvioida esitysten tarkoituksenmukaisuutta ja oikeasuhtaisuutta. Myöskään esitysten vaikutuksia valtiontalouteen laajemmin, työllisyyteen, huoltovarmuuteen tai ilmasto-, vesistö ja monimuotoisuusvaikutuksiin ei pystytty tarkemmin esittämään. Ympäristöministeriö katsoo, että toimien vaikutusten päällekkäisyyden välttämiseksi esitettyjen toimenpiteiden kokonaisuus ja koordinaatio tulisi olla myös selkeämpi. Näihin

syihin vedoten ympäristöministeriö katsoo, että esityksistä ei kokonaisuudessaan pystytty tekemään vaikutusarvioita tarvittavalla tasolla niiden eteenpäin viemiseksi kokonaisuutena.

Eräiden esitysten osalta, kuten *Esitys 5 Turpeen verottoman laitospöytäkäytön alarajan nostaminen*, työryhmä toimi myös selvästi toimeksiantonsa ulkopuolella, sillä turpeen verokysymysten pohtiminen ei kuulunut työryhmän toimeksiantoon, toimeksiannossa sekä työryhmän kokouksissa sovitun mukaisesti. Ympäristöministeriö katsoo myös, että esitettyjen toimien ei tulisi edistää yritysten energiaturpeen tuotannon ja käytön pitkittämistä vaan keskittyä markkinaehtoisen siirtymän hallintaan ja oikeudenmukaisuuteen.

Huolimatta eriävästä mielipiteestä raportin lukuun 8, ympäristöministeriö on valmis jatkamaan työtä turpeen energiakäytön markkinaehtoisen vähenemisen toteutumiseen alueellisesti ja sosiaalisesti oikeudenmukaisella tavalla ja tunnustaa asian tärkeyden.